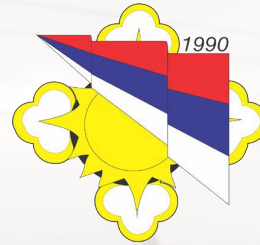

**БОРАЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА
ОПШТИНЕ СОКОЛАЦ**

**ПРЕГЛЕД
СПОМЕН-ОБИЉЕЖЈА
НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ СОКОЛАЦ**

Соколац, април 2024.

БОРКО БУДИЊИЋ
МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МЛАДЕНА ПЕТРОВИЋ
1928
2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

МАЈА 1925
ОКТОБАР 2015

САДРЖАЈ

УВОД	5
I Спомен-гробља	9
1.1. Српско војничко спомен-гробље „Нови Зејтинлик“	9
1.2. Војничко спомен-гробље Кнежина	12
1.3. Спомен-соба Соколац	12
II Спомен-цркве	13
2.1. Спомен-црква Свете Петке	13
2.2. Манастир Соколица на Равној Романији	14
III Спомен-обиљежја	16
3.1. Централно спомен-обиљежје	17
3.2. Спомен-чесма на градском гробљу Градац	17
3.3. Споменик у Барама	18
3.4. Спомен-чесма у Соколовићима	18
3.5. Спомен-чесма у Ћаваринама	19
3.6. Спомен-плоча у Видрићима	19
ЗАКЉУЧАК	20

УВОД

Романија, заветна планина, гора заштитница, вјековни чувар православља, проживјела је и надживјела бројне несреће и страдања, времена зла и убијања, године у којима се славила слобода и херојство њених синова и кћери. Од њене висове „ломили су зубе“ Турци, Аустроугари, црне легије и друге „жорде зла“. Остала је усправна и у временима ропства, а у данима слободе није се узносила у побједама. И поражени су могли, без страха од освете, ходити њеним стазама. Праштала је пркосна гора до бескраја, иако је знала да ће они којима је опростила на њу поново ударити. Живјела је и данас живи у духу праштања Богочовјека, а тако је могуће обезбиједити мјесто у вјечности. Храбро се носила са непријатељима минулих столећа, увијек била на страни правде и правдољубља, на страни оних који су живјели и гинули за слободу и постојање свог рода. Тај тежак испит положила је и у Одбрамбено-отаџбинском рату, у вријеме када су силници канили да освоје њене висове. Нису успјели у

томе, првенствено захваљујући борцима Војске Републике Српске, којима се народ соколачке општине и Града Источно Сарајево покушава да одужи и заувјек их сачува у сјећању. Наравно, прије свега, ријеч је о онима који у темеље Републике Српске уградише своје животе, али и онима који су преживјели ратне страхоте.

Ова брошура, поштовани читаоци, жели да подсети на јунаштво и страдалаштво српских бораца и народа Сарајевско-романијске регије у Одбрамбено-отаџбинском рату, у борби за опстанак на овом поносном и пркосном простору. Да се не заборави, јер заборав је, како се често каже, тежи и од смрти.

На страницама брошуре је прича о настанку **Српског војничког спомен-гробља „Нови Зејтинлик“**, на коме су сахрањени погинули борци са подручја сарајевских општина. Ово, најтужније парче српске земље у Републици Српској, казује сву трагику српског рода на простору Сарајевско-романијске регије. Овдје су по други пут сахрањивани српски синови из Сарајева, Илиџе, Вогошће, Илијаша, Хаџића и других мјеста која се наслањају на Сарајево, јер их

најрођенији, приликом егзодуса након потписивања Дејтонског мировног споразума, нису хтјели оставити да почивају тамо гдје су свијет угледали, свјесни да ће се њихови гробови наћи на мети србомрзаца, оних што их у току рата нису ни милиметар могли помјерити са првих линија српске одбране. Из породичних гробаља су ексхумирали своје синове, да непријатељима не би приуштили задовољство черечења хумки и рушења њихових спомен-обилежја. Умирање својих најдражих за слободу су преживјели, а ово друго што би се могло десити ако их оставе на немилост крвницима, сигурно не би. Дејтонски немир је погинуле српске јунаке протјерао са предачких огњишта и тако су вјечни мир нашли у срцу Романије.

Уз капије „Новог Зејтинлика“, у хладу храма Свете Петке, дежура грандиозни крст који симболизује живот вјечни. На сивом крстоликом мермеру утиснуте су ријечи „**Чекамо васкрсење мртвих**“. Кад ступите на овај простор, гдје су најгласнији звуци језне тишине, обузима вас посебан осјећај. Срцу постане претијесно у грудима, очи се прикују за колону крстова исклесаних од прилепског бије-

лог камена. Близу хиљаду крстова казује страхоту минулог рата. Ни најразорнији вјетрови романијски ту не могу угасити свјетлост свијеће воштанице и отјерати мирис тамјана, јер Свевишњи то држи у својим рукама. Када укорачите у простор Српског војничког спомен-гробља „Нови Зејтинлик“, поглед ће вам се одмах зауставити на духовном здању – Цркви Свете Петке. Храм је грађен и саграђен добровољним прилозима Срба из Канаде, Аустралије, вјерника из Српске, уз помоћ општине Соколац, Града Источно Сарајево и Владе Републике Српске. Темељи

богостоје додирују хумке српских ратника. Када се нађете у светој тишини, притиснути погледом са фотографија хероја, осјетите кривицу што им се у жртви нисте придружили.

И **гробље у Кнежини**, у мјесту Кољевевићи, прича тужну ратну причу, свједочи о страдању Срба на подручју општина Олово и Кладањ. Овдје почитају погинули за одбрану својих вјеконих огњишта, хероји што у рату одбранише своје куће и имања, али им Дејтонски споразум оте оно што својом крвљу омеђише.

У тишини **Спомен-собе у Сокоцу** 630 фотографија опомиње живе да чувају сјећање на хероје са подручја Сарајева и Романије. Изнад двери кроз које се улази у овај свети простор соколачки пјесник је исписао стихове *„Зар мене неко може да убије када сам у наручју своје Романије“*, који говоре колико је апостолска гора срасла са душом њених становника.

Упорно се Романија борила за очување чистоте духа и чојства, несрећна што је човјек често није могао да схвати и да је за племенито вјеровање награди,

да јој узврати на прави начин. Истина, помињала се у пјесмама и приповиједану, али то није било довољно да би заузела мјесто којој јој припада у историји. И поред тога, ушла је у легенду и поразила силе што је хтједоше разбожити, из њене свете вјере истјерати.

Напокон, стасала је генерација освојена жељом да својој гори, заштитници и мученици, врати бар дио дуга, да окаје гријехе својих предака. Захваљујући њима, Романија је добила богомољу – **храм Светог великомученика и побједоносца Георгија**. По први пут према њеним висовима кренули су звуци црквених звона, означивши крај гријеховима учињеним према, како пјесник рече – апостолској гори.

Ово духовно здање је изграђено 2002. године, а три године касније проглашено манастиром. Храм је смјештен у центру Равне Романије, окружен црногорицом и висовима легендарне планине. Борови и јеле су вијековима били судионици страдања и радовања стамене планине. Као да су у свом природном распореду и рађању, тражили мјесто за свети храм. Оставили су слободним

простор у срцу Равне Романије, убијеђени да ће ту, једног дана, нићи богомоља, у којој ће се човјек молити за душу праведника, али и за грешне, оне „*који нису знали шта раде*“.

Када из подножја Романије искорачите на зараван, коју од вјетрова штити црногорица, успорите возњу и жељу да што прије иза себе оставите Равну Романију. Поглед вам неће дуго лутати, у њему ће се, у трену, наћи бљесак купола „**Романијске Соколице**“. Вјерујемо, да тим светим зрацима нећете моћи одољети, да ћете осјетити потребу да свратите, без обзира колико вам мисли притишћу бриге свакодневице. У светом храму умирићете своје немире, схватити да треба спорије живјети и чешће помислити на краткоћу овоземаљског живота. Након тога, сви ће вам путеви бити отворени, а бесмисао људске злобе и егоизма јаснији.

Храм је подигнут, како је на првом народном саборовању речено, „*да би се у њему чуле поуке о божијој љубави, човјековој души, братству међу људима*“. Ово је светионик наше слободе и симбол патриотизма који од вајкада живи

на Романији. Ријеч је о изузетној грађевини. Не само због њене љепоте, него и због тога што је она спомен-храм погинулим борцима Сарајевско-романијске регије. На њеним унутрашњим зидовима, умјесто фрески, постављене су мермерне плоче са именима 4.210 погинулих српских бораца и 25 руских родољуба, који уградише своје животе у темеље Републике Српске.

У порти Соколице је и **капела Светог мученика Петра Зимоњића** у којој су имена српских хајдука, припадника Младе Босне, солунских добровољаца и припадника Краљеве војске у Другом Свјетском рату. Сваке године, 11. августа, у манастирској порти одржава се чувени народни сабор, који окупља велики број вјерника са ширег простора Романије и Републике Српске.

Ова књижица, драги пријатељи, нуди вам податке и о другим спомен-обиљежјама на простору соколачке општине, подигнутим у част јунака који погинуше за крст часни и слободу златну, и позива вас да их посјетите и поклоните се сјенима бесмртника.

Поред главне улице у Сокоцу, испред зграде општине, угнијездило се **Централно спомен обиљежје погинулим борцима са подручја Сарајевско-романијске регије**, дјело београдског вајара Момчила Крковића. Споменик је својеврсни мозаик симбола борбе и отпора српског народа у минулим вијековима.

У гробљу **Градац** у Сокоцу, поред порте најстарије богомоље на Романији – **цркве Светог пророка Илије**, почива 86 бораца погинулих за Републику Српску. Сјећање на њих чува спомен-чесма изграђена 2011. године. Древни храм је ту да чува мир херојима Романије, да блажи тугу родитељима, браћи сестрама, а звуци његових звона су гласи душе уснулих јунака.

Дођите у Соколовиће, у порту **цркве Светог Георгија**, гдје се налази спомен-обиљежје погинулим српским ратницима из села соколовићких. Овдје, у центру овог живописног краја, сваке недјеље по Петровдану служи се парастос српским мученицима.

Нађите времена да посјетите и спомен-чесму у Ђаваринама, коју наткри-

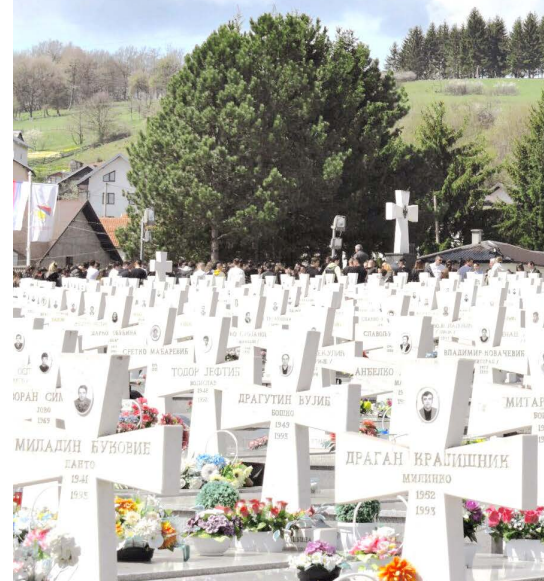
љују двије плоче од мермера на којима су уписана имена страдалих у Другом свјетском рату и минулом Одбрамбено-отаџбинском. Само педесетак корака од спомен-чесме у центру Ђаварина налази се богомоља – црква Светих отаца Првог васељенског сабора.

Посјетите и горовито село Баре, гдје успомену на погинуле борце из Бара, Калаузовића и других села овог високог простора чува споменик са именима 33 српска борца и пет цивила који страдаше за слободу рода православног у Српској.

Само четири километра далеко од Сокоца, на узвишењу изнад села Видрићи, налази се крст висок 12 метара, у чијој основи је спомен-плоча посвећена свим погинулим српским и руским борцима, цивилима у Првом и Другом ратном страдању. Поред грандиозног крста је храм посвећен Чудотворној икони Богородице Тројеручице.

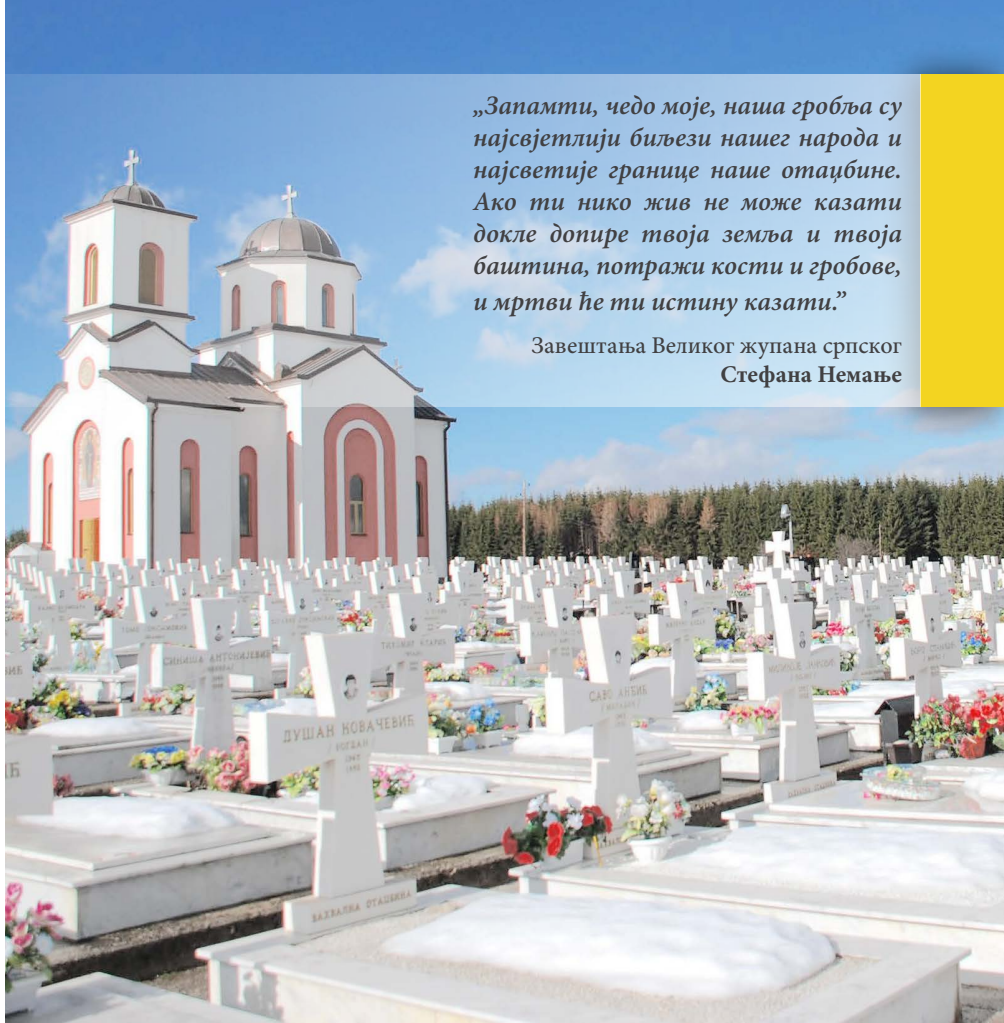
И ово свето мјесто радује се Вашем доласку.

Српско војничко спомен-гробље „Нови Зејтинлик“

био је начелник општине Милован Бјелица уз благослов његовог високопреосвештенства митрополита дабробосанског Хризостома. Одлука је добила подршку свих одборника Скупштине.

Српско војничко спомен-гробље „Нови Зејтинлик“ настало је по завршетку Отаџбинског рата 1996. године, након потписивања Дејтонског споразума. Тада је један дио територије Српског Сарајева припао Федерацији БиХ, након чега је дошло до масовног егзодуса Срба из Вогошће, Грбавице, Добриње, Хаџића, Илиџе, Рајловца, Илијаша и других дјелова Српског Сарајева. У јануару и фебруару 1996. године, након што су установљене линије разграничења између зараћених страна, сарајевски Срби су у великом броју расељени и потиснути са својих огњишта. Тада је дошло до масовног преношења посмртних остатака српских бораца, од чега је један дио организовано пренесен и сачуван на данашњу локацију војничког спомен-гробља у Сокоцу. Српске породице своје синове, браћу, очеве и мужеве, који су погинули на бранику отаџбине, нису оставиле тада за њих туђој територији.

„Запамти, чедо моје, наша гробља су најсвјетлији биљези нашег народа и најсветије границе наше отаџбине. Ако ти нико жив не може казати докле допире твоја земља и твоја баштина, потражи кости и гробове, и мртви ће ти истину казати.“

Завештања Великог жупана српског
Стефана Немање

Земљиште за гробље је освећено 4.2.1996., а гробље 8.11.2003. године. Сахрањивање погинулих бораца је почело на дијелу парцеле коју је општина Соколац додијелила за ту намјену. Након сахране бораца, родила се идеја да се ураде једнообразна спомен-обиљежја за све сахрањене борце, јер су погинули под истом заставом. По благослову митрополита дабробосанског Николаја, 1997. године донесена је одлука да се, по узору на солунски „Зејтинлик“, приступи изградњи крстова који су идентични онима на солунском „Зејтинлику“.

Захваљујући Влади РС, Удружењу Срба Сарајевско-романијске области у Торонту, прилозима вјерника Српског културног клуба „Свети Сава“ из Сиднеја, Црквеној општини Соколац, Општини Соколац, Борачкој организацији општине Соколац, Скупштини града Источно Сарајево, у „срцу“ Романије никао је „Нови Зејтинлик“, а нешто касније и црква Свете Петке. На гробљу се налази и крст на коме су утиснуте ријечи: „**Чекамо васкрсење мртвих**“. Овај детаљ пројектовао је Бранислав Шаровић.

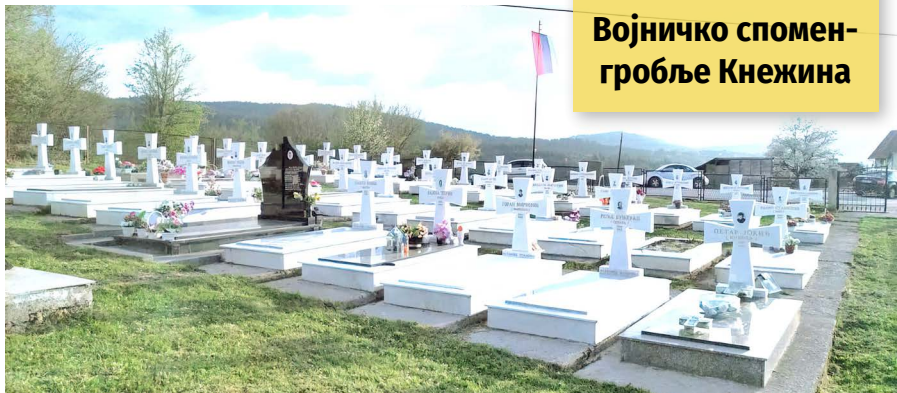
У марту 2011. године је на идеју министра рада и борачко-инвалидске за-

штите Републике Српске Петра Ђокића, градоначелника Источног Сарајева Винка Радовановића, начелника општине Соколац Душана Ковачевића и Борачке организације Републике Српске покренута иницијатива да се „Мали Зејтинлик“ прогласи за спомен-подручје Републике Српске. Иницијативу је покренула народни посланик и потпредсједник Народне скупштине Републике Српске Соња Јовићевић Караџић.

„Нови Зејтинлик“ је 2018. године добио статус споменика од националног значаја. Током 2019. године завршена је и капела за чију је изградњу средства обезбиједила општина Соколац и град Источно Сарајево, а уложен је и дио средстава из донација Владе Србије за Соколац.

Република Српска обиљежава Дан одбране сарајевско-романијске регије у Отаџбинском рату 16. јуна. Овај дан се традиционално обиљежава у манастиру „Соколица“ на Равној Романији и „Новом Зејтинлику“. Овоме догађају присуствују највиши званичници Републике Српске, Борачке организације Републике Српске, родбина и пријатељи погинулих српских бораца и други.

Војничко спомен-гробље Кнежина

1.2. Војничко спомен-гробље Кнежина

У мјесној заједници Кнежина, у Копљевићима, на стрмини која се наслања на ријеку Биоштицу, налази се још једно спомен-гробље. Ту су сахрањена 52 борца романијских бригада са подручја Олова и Кладња који су погинули на оловском ратишту. То су углавном припадници Друге романијске моторизоване бригаде. Треба истаћи да су и на овој локацији спомен-обилежја урађена као и на „Новом Зејтинлику“.

1.3. Спомен-соба Соколац

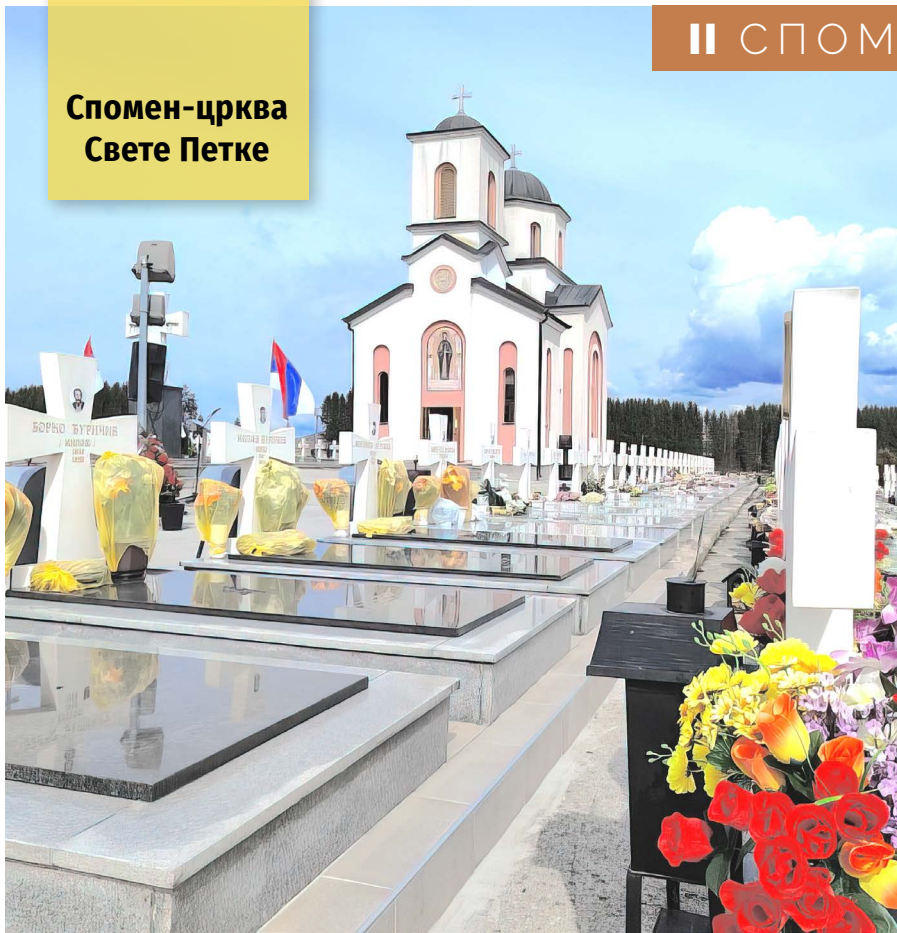
Спомен-соба је још један од споменика који свједочи о страдањима у минулом рату. Настала је још у току ратних дејстава, тачније 1994. године. Међу онима који су покренули и реализовали ову племениту идеју били су и родитељи погинулих бораца. Њено уређење је завршено 1999. године. Данас се у Спомен-соби налази 630 фотографија погинулих бораца са подручја Сарајевско-романијске регије. Међу уписаним борцима највише је Сокочана, а потом слиједи борци из Олова, Илијаша, Висо-

ког, Илиће, Кладња, Хан Пијеска и других општина. Када је ријеч о јединицама којима су припадали, највише је бораца из Прве романијске пјешадијске и Друге романијске моторизоване бригаде, али и Илијашке, Илиџанске, Рајловачке и других јединица, као и припадника МУП-а.

Један дио бораца чије се фотографије налазе у Спомен-соби сахрањен је на „Новом Зејтинлику“, а то су углавном борци из сарајевских општина. Осим фотографија, у Спомен-соби се налазе предмети погинулих, као што су униформе, ордење, медаље и личне ствари затечене на мјесту погибије романијских јунака, тако да је Спомен-соба својеврсни музеј, који свједочи о страдању српског народа овог простора у Одбрамбено-отаџбинском рату.

Спомен-црква Свете Петке

II СПОМЕН-ЦРКВЕ

2.1. Спомен-црква Свете Петке

Спомен-црква се налази у комплексу Војничког гробља. Срби Канаде, Аустралије, Републике Српске, општине Соколац, Града Источно Сарајево, привредници, вјерници и Влада РС изградили су ову спомен-цркву. Црква је посвећена Преподобној мати Параскеви, која је у српском народу познатија као Света Петка.

Градња цркве у Војничком спомен-гробљу трајала је од 2005. до 2011. године. Богомоља је грађена према пројекту Љубице Бошњак, архитекте из Београда. Земљани радови су почели у мају 2005. године на иницијативу Срба из Канаде, који су почели да прикупљају средства. Објекат је завршен 2013. године. Крстове спомен-цркве, поклон предузећа „Енергоинвест” из Источног Сарајева, освјештао је митрополит дабробосански господин Николај 26. маја 2008. године. Ову спомен-цркву

освјештали су 1. августа 2015. године епископи захумско-херцеговачки Григорије, зворничко-тузлански Хризостом и бихаћко-петровачки Атанасије. За кула храма изабран је Милован Бјелица. Живописање цркве Свете Петке финансирао је Зоран Његовановић из Крушевца, поријеклом из Вогошће, чији су родитељи и брат сахрањени на „Новом Зејтинлику“. Живописање је 2017. године, у фебруару, започео академски сликар Радан Радојловић са колегама из Умјетничке радионице „Лазарус“ из Ђуприје.

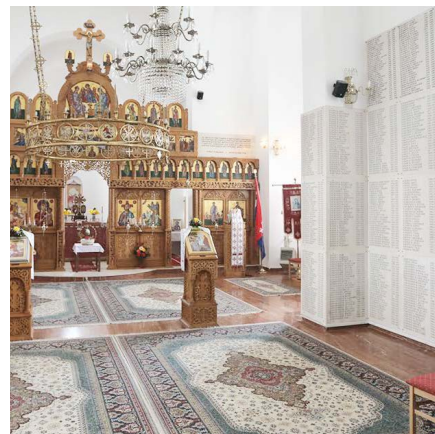
Спомен-гробље „Нови Зејтинлик“ и спомен-црква Свете Петке су јединствени споменици једној епохи српске историје и српског народа. Они су, истовремено, доказ до ког степена може да буде изражено жртвовање српског народа за слободу и стварање Републике Српске. Ови симболи страдаштва треба да послуже садашњим и будућим генерацијама као вјечити подсјетник на мучеништво које смо као народ доживјели и проживјели, опомена да се оваква трагедија никоме не догоди, али да се не смије заборавити. На ово свето мјесто долазе првенствено они чији најмилији ту почивају, али и многи други са простора Републике Српске, Србије и шире.

2.2. Манастир Соколица на Равној Романији

Манастир Светог Георгија, познат и као Манастир „Соколица“, још је једно свето знамење које свједочи о жртви српског народа на простору Сарајевско-романијске регије.

Овај спомен-храм подигнут је у част бораца Сарајевско-романијске регије, који су страдали у Одбрамбено-отаџбинском рату у БиХ, од 1992-1995. године. На зидовима храма постављене су мер-

мерне плоче са именима 4.210 страдалих бораца Војске Републике Српске и 25 руских добровољаца. Грађевинску дозволу за изградњу храма издала је Скупштина општине Соколац.

Храм је саграђен 2002. године, освећен 11. августа исте године, а три године касније, 2005. године, блаженопочивши митрополит дабробосански Николај прогласио га је манастиром. Земљиште за изградњу храма, тачније десет дунума, даривао је мјештанин Петко Томић, који је у рату изгубио сина, и Чедо Томић који је даривао два дуну-

ма земље. Храм је грађен прилозима народа Сарајевско-романијске регије, свих општина Источног Сарајева, скоро свих државних и приватних предузећа овог краја и великог броја предузећа из свих дијелова Републике Српске. Блаженопочивши митрополит дабробосански Николај, благословио је идеју да се на зидовима храма, умјесто фрески, испишу имена погинулих бораца са овог подручја. И по томе је овај манастир посебан и као такав има велики значај за народ са ових простора и цијеле Републике Српске. Цркву је пројектовала Љубица Бошњак, архитекта из Београда.

У порти манастира је и Капела Светог мученика Петра Зимоњића, митрополита сарајевског и дабробосанског. У капели су уписана имена српских хајдука, припадника „Младе Босне“, солунских добровољаца и припадника Краљеве војске у Другом свјетском рату из овог краја. Слава храма је 10. и 11. августа, а под покровитељством Владе Републике Српске, у манастиру се служи централни парастос за све погинуле Србе, у оквиру обиљежавања 16 јуна – Дана одбране Сарајевско-романијске регије.

Манастир „Соколица” на Равној Романији

III СПОМЕН-ОБИЉЕЖЈА

Свим погинулим борцима Војске Републике Српске и припадницима МУП-а са подручја општине Соколац подигнута су **спомен-обиљежја**, прије свега Централно спомен-обиљежје српским борцима погинулим у Одбрамбено-отаџбинском рату на ратиштима у околини Сарајева. Затим у градском гробљу „Градац“, у Соколовићима, Барамма, Ћаваринама и Видрићима.

Централно
спомен-
обиљежје

3.1. Централно спомен-обиљежје

Споменик српских бораца, смјештен у близини зграде општине Соколац, је **Централно спомен-обиљежје српским борцима који су страдали на ратиштима у околини Сарајева**. На овом споменику уписана су имена 1.170 бораца, припадника великог броја јединица Сарајевско-романијског корпуса. Споменик је изграђен у склопу Парка српских бораца гдје је и централни градски трг. Београдски вајар Момчило Крковић је аутор идејног рјешења овог спомен-обиљежја. Споменик је представљен као симбол борбе и отпора српског народа у настојањима да створи Републику Српску. Символика споменика је вишеструка. Крст у средишњем дијелу симболизује православно хришћанство које одувijek уједињује Србе. Купола, као елемент српске средњовјековне архитектуре, симболизује светосавски континуитет трајања српског народа. Посљедњи симбол споменика и његова поента је тврђавски елемент, који је српски народ његовао кроз вијекове градећи куле, утврђења и градове, да би се заштитио од напада непријатеља.

3.2. Спомен-чесма на градском гробљу Градац

Спомен-чесма за 86 бораца Војске Републике Српске са подручја општине Соколац који су страдали у Одбрамбено-отаџбинском рату 1992-1995. године налази се на градском гробљу „Градац“, код Храма Светог пророка Илије. Освјештана је 1. августа 2011. године.

Спомен-чесма на градском гробљу Градац

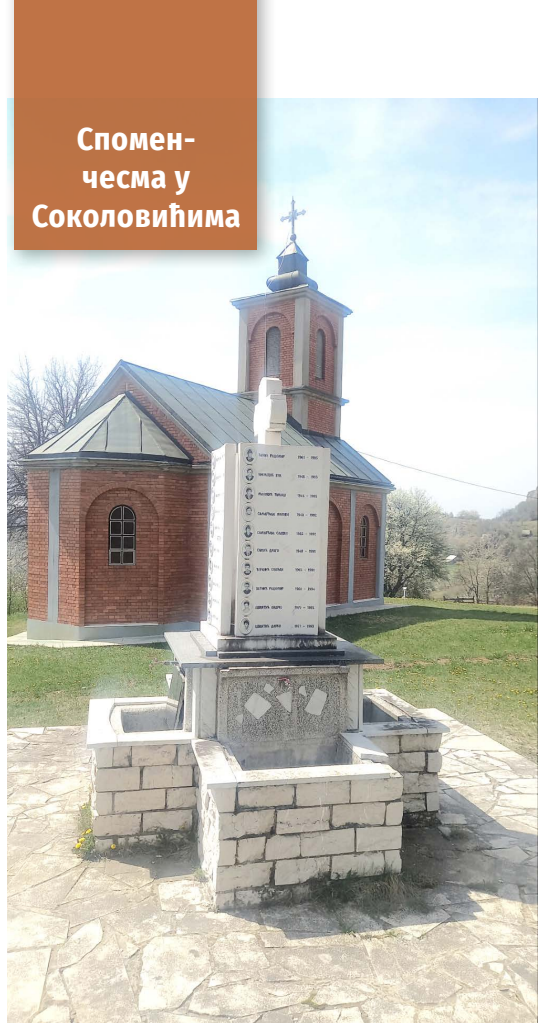
3.3. Споменик у Барама

У мјесту **Баре**, које је од Сокоца удаљено 26 километара, изграђен је споменик за 33 српска борца и 5 цивилних жтравца са овог подручја, који су страдали у Одбрамбено-отаџбинском рату. То су борци који су рођени у овом крају, а погинули на ратиштима широм Републике Српске. Споменик је освјештан 4. августа 2018. године.

3.4. Спомен-чесма у Соколовићима

У мјесту **Соколовићи**, које је удаљено 19 километара од Сокоца, налази се споменик погинулим српским борцима. Споменик је подигнут у порти Храма Светог Георгија. На том споменику су уписана имена 42 српска борца са овог подручја погинула у Одбрамбено-отаџбинском рату од 1992-1995. године.

3.5. Спомен-чесма у Ђаваринама

У мјесту Ђаварине, удаљеном од Сокоца око 7 километара, је још један споменик српским борцима. Наиме, у току 1962. године у овоме мјесту је изграђена спомен-чесма за 60 страдалих са овог подручја у Другом свјетском рату. Ово спомен-обилјежје

обновљено је 2006. године и изграђена је Спомен-чесма на којој су утиснуте фотографије 22 српска борца погинула у Одбрамбено-отаџбинском рату из овог краја. На једној страни је мермерна плоча која свједочи о страдању народа ђаваринских села у Другом свјетском рату, а на другој, фотографије и имена оних који су живот дали за Републику Српску у Одбрамбено-отаџбинском рату.

Спомен-чесма у Ђаваринама

Спомен-плоча и крст у Видрићима

3.6. Спомен-плоча у Видрићима

У мјесту Видрићи, удаљеном око 4 километра од Сокоца, налазе се спомен-плоча и крст висине 12 метара који су подигнути крајем 2017. године. Спомен-плоча постављена 2018. године налази се у основи крста и подигнута је у част свим погинулим српским и руским борцима, цивилним жртвама Првог и Другог свјетског рата и Одбрамбено-отаџбинског рата од 1992-1995. године. Спомен-плоча и грандиозни крст налазе се у порти новоизграђене цркве посвећене Чудотворној икони Богородице Тројеручице.

ЗАКЉУЧАК

Ина бројним сеоским гробљима, смјештеним у близини и даље од центра општине, сахрањивани су погинули припадници Војске Републике Српске. И тамо су хумке хероја који су гинули за слободу свог рода. Почивају поред својих предака – мајки, очева, дједова... И та гробља чувају сјећања на њихово страдање за слободу. Тамо, у руралним подручјима, гдје је из године у годину све мање становника, на Задушнице, најрођенији пале свијеће за њихову душу. Тугују поред њиховог вјечног почивалишта и у данима када се сјећају њихових рођендана и дана када су стигле зле вијести са ратишта.

Свака туга за погинулим је на свој начин претешка, свака погибија најближим сродницима из коријена мијења њихов живот, оставља отворене ране, све до трена када напуштају овоземаљско битисање. Ипак, има издвојених трагедија, породица према којима је судбина показала најтамнију страну своје

суровости и бездушја. Листајући имена погинулих српских хероја у одбрани Републике Српске на простору Сарајевско-романијске регије, и најтврђа срца уздрмају сљедеће ријечи: **Шест породица је сахранило по три члана, 33 породице су изгубиле по два сина, а 21 породица по сина и оца.** Већина поменутих је сахрањено на „Новом Зејтинлику“, на војничком гробљу у Кнежини и градском гробљу „Градац“. Најмлађе три жртве које су сахрањене на „Новом Зејтинлику“, имале су по 15 година, док је најстарија жртва имала 74 године. Просјечна старост приликом погибије износила је 37 година.

Најгласнија је туга „Новог Зејтинлика“. Много је тужних судбина везаних за оне који су ту сахрањени. Па тако, имамо примјер гробнице у којој је сахрањено шест особа, које су страдале заједно, у једном дану, скончали живот у тешким мукама, јер су их монструми на ломачи спалили. У једној од гробница почивају двојица бораца, који су доживјели исту судбину.

Ове и још много других тужних прича казује „Нови Зејтинлик“, **али једна је**

посебно болна – страдање деветогодишње дјевојчице Мирјане Драгичевић. Њено уморство показује да још увијек у нељудима живи свирепост јасеновачких кољача.

Мирјана Драгичевић је била једна од првих жртава муџахедина у БиХ. Она је, 28. децембра 1992. године, у селу Доња Биоча, општина Илијаш, брутално силована, а потом убијена. А све то пред очима њене мајке која је и сама тешко рањена том приликом. Овај случај је један од најстравичнијих случајева страдања Срба у Сарајеву. Али оно што је још жалосније и трагичније јесте чињеница да за овај злочин нико није осуђен. Мирјана је првобитно била сахрањена у сарајевској општини Илијаш, али су, по жељи њене мајке, посмртни остаци ове несрећне дјевојчице пренесени на „Нови Зејтинлик“ 5. септембра 2012. године.

Због оних који су дали оно што је најдрагоцјеније – своје животе за живот и будуће трајање православља и српског рода, велики Дучић написао је „Химну победника“, чијим стиховима попуњавамо посљедњу страницу ове брошуре, драги пријатељи.

ХИМНА ПОБЕДНИКА

*Победа ће проћи све путеве наше
И огледнути се у дну свију река;
Умирућим дати кап из своје чаше
А новорођеним кап отровног млека.*

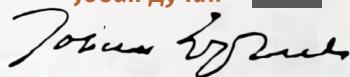
*Ова иста поља што крв једних зали
Уродиће другим причешићем и хлебом;
И траг ових истих што су једном пали,
Видеће се сутра како светле небом.*

*Јер доцније крупни огњеви да плану.
Треба искра оних што умру у сјају;
Само зоре које из очаја свану,
Прокажу гроб претка и пут нараштају.*

*Јер је отаџбина само она куда
Наш зној падне где је крв очева пала;
И плод благословен рађа само груди
Где су мач захрђан деца ископала.*

*Само буктињама збори се кроз тмине;
У зрцалу мача будућност се слика;
Преко палих иду путе величине;
Слава, то је страшно сунце мученика.*

Јован Дучић

Издавач:
Борачка организација општине Соколац

Аутори текста:
**Велемир Елез
Тамара Трифуновић**

Графичка припрема:
Ђорђе Рајић

Штампа:
ГР „Штампарија” Соколац с.п. Миле Шука

Посебну захвалност исказујемо **Граду Источно Сарајево** на челу са градоначелником **Љубишом Ћосићем** и **Туристичкој организацији Града Источно Сарајево**, који су финансирали штампање ове брошуре.

НЕМОЈ ПЛАКАТ СУЗЕ ЛИТИ
МОРАЛО ЈЕ ТАКО БИТИ
ДА ПОЧИВАМ ЈА У МИРУ
ВИТЕЗОВИ НЕ УМИРУ.

БОРАЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНЕ СОКОЛАЦ

Соколац, Гласиначка бб | тел/фак **+387 57 447 604**

www.bosokolac.org.ba | e-mail: **bosarreg@teol.net**

©2024 Борачка организација Општине Соколац